

v **sjednucující se Evropě**". Vedoucí řešitelského týmu, prof. PhDr. Jiří Kotásek, CSc., přednesl na konferenci referát zásadního významu a širokého koncepčního záběru. Protože redakce do uzávěrky nedostala text referátu, zařazuje na tomto místě alespoň stručnou informaci. Celý referát bude publikován v příštím čísle.

Problémy reformy vzdělávací soustavy ve světě a u nás

Jiří Kotásek

Charakteristika naší současné společenské situace jako východisko úvah a návrhů na strategii rozvoje vzdělávacího systému.

Dilema snah o školský status quo ante a hledání perspektiv slučitelných s vývojovými trendy vzdělávacích soustav ve vyspělých demokratických společnostech.

Individuální právo na vzdělání jako součást lidských práv a svobod a jeho důsledky pro koncepci vzdělání a školství. Postavení a úloha vzdělávací politiky ve světě a u nás.

Přesun těžiště od kvantitativních ke kvalitativním hlediskům v zahraničních vzdělávacích soustavách. Diskuse o vnější a vnitřní reformě v našem školství.

Snahy o překonání vzdělanostního a kvalifikačního deficitu ČSFR a jejich důsledky pro postupné strukturální změny v základním, středním a vysokém školství. Alternativní modely školského systému.

Nové prvky v kurikulární, examinační a evaluační problematice školského systému.

Školství v podmínkách restriktivní rozpočtové politiky státu.

Škola a její sociální prostředí jako ohnisko vzdělávacích inovací.

Autor mimo jiné upozornil, že nespokojenost se školstvím je globální fenomén, škola je terčem kritiky ve všech průmyslově vyspělých zemích. Moderní společnost očekává, že škola převezme více funkcí a větší odpovědnost. Úkoly jsou nové, ale podmínky zůstaly bez podstatných změn. U nás se projevuje tendence odmítat všechno, co tu bylo v uplynulých 40 letech. Hrozí nebezpečí odtržení od světových tendencí, od

naší tradice, od mentality učitelstva. Nová školská soustava bude vznikat v dialogu, dlouhodobou strategií postupných kroků, v souladu s listinou ústavních práv a svobod. Budě zaručeno právo na vzdělání, na volbu školy, vzdělání bude antropocentrické, ale bude mít i ekonomický význam. Uskuteční se jednota v rozmanitosti, budou se řešit antinomie vnitřní a vnější reformy, kvantity a kvality - se zřetelem na prokazatelnost dosahovaných výsledků. Školství v západních zemích se orientuje na cíle, standardy, kurikulární programy, na zvyšování profesionality učitelů, na monitorování stavu vzdělání, na hodnocení žáků i učitelů. Škola se chápe jako základní ohnisko změn. Holandsko např. projektuje do r. 2000 dosáhnout 20% populace s vysokoškolským, vzděláním a 2/3 populace s úplným středním vzděláním. Francie plánuje 75% maturantů. Podobná srovnání jsou velmi poučná, řešíme-li otázku, jak lidem této země poskytnout potřebnou úroveň vzdělání.

Jak koncipovat vzdělání

Jiří Pelikán

Je přímo symbolické, že se dnes v době velice převratné, ale současně i nejednoduché setkáváme na konferenci, která ve svém pedagogickém hledání navazuje na dílo našeho velkého krajana, J. Á. Komenského, který ve své době objevoval cesty pro moderní vdělávání, jako prostředek všenápravy věcí lidských. V době, ve které žil Komenský, se uzavíraly možnosti pro realizaci jeho velkolepých myšlenek v těžce zkoušené vlasti. Nás sice tíží pozůstatky novodobého období temna, které výrazně zasáhlo i školství, ale zároveň se nám otevírají nové možnosti pro hledání zcela nových, moderních cest rozvoje vzdělávání. Současná velice složitá ekonomická situace neumožňuje ovšem okamžitou realizaci všech našich záměrů, jde nyní především o přežití školství. Věřím, že současné vedení naší země dokáže vyřešit všechny problémy nejen z hlediska současnosti. Bez pochopení priority vzdělání pro další rozvoj tohoto státu, v němž je hlavním kapitálem inteligence našich lidí, by nemělo naše uvažování smysl.

Školství v této zemi mělo před válkou ve světě dobrý zvuk, v současné době je výrazně devastováno a hledá svoji novou tvář. Mám ale obavu, abychom se nedopustili netrpělivostí nových chyb a omylů. Ostatně